

زیر آسمان فیروزه ای

شب باباطاهر برگزار شد

● **شرق:** شب باباطاهر از سلسله‌شب‌های بخارا، عصر شنبه ششم خرداد در کانون زبان فارسی برگزار شد. در ابتدای این مراسم، دکتر پرویز ادکایی درباره دکتر نصرالله پورجوادی گفت: «کتاب حضرت استاد پورجوادی یک کشف است. ما از باباطاهر یک اسم بیشتر نداشته‌ایم؛ ظاهر، و آن کلمه «بابا» نیز برای احترام است. حال این طاهر کیست؟ پدر و مادرش چه کسانی هستند؟ از دوبیتی‌های او مشخص می‌شود که همدانی است، اما پیدا نیست که از کدام فرقه است. از برخی نوشته‌های اهل حق در کردستان مثل «سرانجام‌نامه» و «شاهنامه حقیقت» مشخص می‌شود که او «اهل حق» است». او با بیان اینکه گفته شده است باباطاهر گیاه‌خوار و همچنین متهم به زندقه بوده، افزود: «اما دکتر پورجوادی اتهام باباطاهر به زندقه را تقریباً نادیده گرفته و از کنار آن گذشته است. اما باید دانست که باباطاهر مانوی مسلک بوده و از بزرگان مانویت به‌شمار می‌رفته است. زندقه همان ثنویت و مانویت است و باباطاهر «زندق» بوده است». در ادامه این مراسم از کتاب باباطاهر دکتر پورجوادی رونمایی شد که دکتر پورجوادی نخستین جلد آن را به شهرام ناظری اهدا کرد. شهرام ناظری هم در سخنانی گفت: من هم به سهم خودم خوشحالم که به خانه دکتر محمود افشار دعوت شده‌ام و نیز بسیار سپاسگزارم که این هدیه گران‌بها را به من دادند. گرچه دوراهی شده که این نوع کالاهای فرهنگی ارزش گذشته را ندارد. وقتی این کتاب را به من دادند، از خودم پرسیدم، خب من هنوز همان تفکر سال‌های قبل را دارم که یک کتاب آن‌قدر برایم ارزشمند باشد؟ بله من هنوز همان آدمم. ناظری در ادامه سخنانش چند دوبیتی از باباطاهر را اجرا کرد. سومین سخنران این نشست دکتر محمد سوری بود که با موضوع «تصوف همدان: از باباطاهر تا عین‌القضات همدانی» سخنرانی کرد. سپس منوچهر انور چند دوبیتی از باباطاهر خواند و در ادامه دکتر نصرالله پورجوادی درباره باباطاهر صحبت کرد. او در ادامه، نقل‌قول‌هایی در مورد زندگی باباطاهر بیان کرد: مسئله عربانی که به او نسبت می‌دهند، یکی از چیزهایی است که من نفهمیدم از کی شروع کردند و به او گفته‌اند عریان؟ و چرا؟! چون من در زمان حیاتش چیزی پیدا نکردم که نشان دهد در آن زمان هم به او عربان می‌گفتند. باباطاهر گیاه‌خوار بوده، ما تعداد محدودی از مشایخ صوفیه را می‌شناسیم که گیاه‌خوار بوده‌اند، چون معمولاً می‌گفتند سنت است که یک مقدار گوشت بخورند و می‌خورند، ولی طاهر رسماً جز، گیاه‌خوار بوده؛ حالا مسئله این است که آیا ما می‌توانیم از این گیاه‌خواری نتیجه بگیریم که او مانوی بوده؟ من در این تردید دارم. چون در قرن چهارم زندقه فقط به مانویان و مزدکیان نمی‌گفتند، به خیلی از مسلمان‌ها که می‌خواستند از آنها انتقاد بکنند، نیز زندق می‌گفتند، این اتهام به باباطاهر کاملاً جدی بوده است.

رونمایی از «مخرج مشترک» بمرانی

● **شرق:** شنبه ۹ خردادماه، گروه موسیقی «بمرانی» از آلبوم جدیدش در خانه کفتمان شهری رونمایی کرد. آلبوم «مخرج مشترک» که اولین آلبوم رسمی این گروه است، بعدازظهر شنبه ۹ خردادماه در عمارت قدیمی «خانه وارطان»، رونمایی و به مخاطبان ارائه شد. «مخرج مشترک» خروجی مشترک شش نفر اعضای گروه است و متأثر از اتفاقاتی است که طی دو سه‌سال اخیر برای آنها افتاده است. در این آلبوم از اشعار شاعرانی چون احمد شاملو، شل سیلوراستاین، سجاد افشاریان و امین منصوری استفاده شده است. اعضای گروه بمرانی متشکل از بهزاد عمرانی (خواننده، گیتار آکوستیک)، مانی مُرکی (سازدهنی، ترومبون)، آرش عمرانی (پیانو، آکاردئون)، جهانیار قربانی (گیتار الکتریک)، کیارش عمرانی (گیتارباس) و آبتین یغمایان (درامز) همگی در طول این مراسم با پوشیدن پشیند، اقدام به پذیرایی از مخاطبان خود کردند.

احمد طالبی‌نژاد

منتقد فیلم

برای اینکه یادم‌ان نرود رک و ریشه سینمای نوین ایران در سال‌های پس از انقلاب، به کجا می‌رسد، بد نیست گاهی نگاهی به گذشته بیندازیم. طی سال‌هایی که در کار نوشتن برای سینما هستم، بارها به این پرسش اساسی رسیده‌ام که اگر از اواخر دهه ۱۳۴۰، سینمای ایران وارد فاز تازه‌ای که در تحلیل‌های تاریخی از آن به‌عنوان «موج نو» یاد می‌کنیم، نشده بود، پس از انقلاب بر سر صنعت سینمای ما، چه می‌آمد؟ و اگر فیلم «گاو» در همان ماه‌های نخست انقلاب توسط بنیان‌گذار جمهوری اسلامی تأیید نمی‌شد، چه‌بسا برخی به‌عنوان نمادی از فساد دوران ستم‌شاهی بنا را بر حذف سینما از چرخه فرهنگ

نمایش دوباره فیلم بیضایی پس از ۳۰ سال باشود دیگر غریبه نیست

صحنه ای از فیلم باشو غریبه کوچک

شرق: «باشو غریبه کوچک» بعد از ۳۰ سال در گروه سینمایی «هنر و تجربه» به نمایش درمی‌آید؛ خبری که درج آن روی خروجی خبرگزاری‌ها دل علاقه‌مندان به بیضایی و سینمایش را شاد کرد. پیش از آن هم فیلم‌های «مسافر» و «گاو» و سینماگران مطرحی همچون عباس کیارستمی و داریوش مهرجویی در این گروه سینمایی به نمایش درآمدند. در روزگار فیلم‌های دی‌وی‌دی و شبکه‌های ماهواره‌ای نسل جدیدی که به آداب جمعی سخنرافتن، دسته‌جمعی فیلم‌دیدن و مهم‌تر از همه آیین جمعی کنارهم‌فیلم‌دیدن

عادت نکرده، نمایش این نوع فیلم‌ها بر پرده سینماها حرکت پسندیده‌ای است؛ هرچند بهرام بیضایی چندسالی است ایران را ترک کرده، فیلم جدیدی نساخته و جای خالی فیلم‌سازی‌اش هنوز دیده می‌شود. اما نمایش «باشو غریبه کوچک» بعد از ۳۰ سال یادآور این نکته است که بیضایی به‌عنوان یک فیلم‌ساز، همیشه طرفداران خودش را دارد. او این فیلم را در سال ۱۳۶۴ و در دوران جنگ ساخت

و البته همان سال فیلم توقیف شد. «باشو غریبه کوچک» بعد از پنج‌سال توقیف، در سال ۶۹ به نمایش عمومی درآمد. تهیه‌کنندگی «باشو غریبه کوچک» را کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برعهده داشت. در این فیلم، سوسن تسلیمی در نقش «نایی‌جان» یکی از بهترین و ماندگارترین بازی‌ها را از خود به‌جا گذاشت. عدنان عرفاریان در نقش «باشو» و پرویز پورحسینی در نقش «قسمت شنبه‌سرای» در آن به ایفای نقش پرداختند. عدنان عفراویان، بازیگر نوجوان این فیلم، این‌روزها دهک کوچکی در اهواز دارد و در این شهر زندگی می‌کند. داستان فیلم درباره یکی از بمباران‌های جنوب کشور در جریان جنگ ایران

یادداشت روز

به بهانه اکران دوباره «باشو غریبه کوچک» پس از ۳۰ سال

پرچمداران سینمای مطلوب

و هنر می‌گذاشتند و اگر هم فیلم یا فیلم‌هایی ساخته می‌شد، چیزی جز بیانیه‌های اخلاقی نبودند اما «گاو» به‌مثابه پرچمدار سینمای مطلوب، به الکویی برای نوع فیلم‌هایی که انقلاب با آنها سازگاری دارد، کار خودش را کرد و بعدها دیدیم – از ۱۳۶۲ که بنیاد سینمایی فارابی به‌عنوان مرکز ثقل سینمای کشور– پا گرفت، تا چندسال بعد، نزدیک به ۱۰ فیلم در حال‌وهوای گاو ساخته شدند؛ توره دیو، جاده‌های سرد، مادیان، باشو غریبه کوچک، روزهای انتظار و… حالا به همت گردانندگان گروه سینمایی هنر و تجربه، این امکان به وجود آمده تا برخی از آثار سینمای پیش از انقلاب مثل طبیعت بی‌جان، مسافر، سفر و عمو سیبیلو و از فیلم‌های دهه نخست انقلاب، باشو غریبه کوچک و خانه دوست کجاست؟ دوستاناران سینمای راستین ما را به دیدن یا بازدیدن خود فراخوانند. این فرصتی است نادر تا به ارزیابی سینمای این سال‌ها نیز بپردازیم. حالا نسل جوان سینمادوست، امکان مقایسه دارد.

روایت نادر مشایخی از ساخت نخستین موسیقی فیلم

کشف صداهای طبیعت

عکس بهمنیار صدر

بهمن‌اشیربانی: نادر مشایخی، آهنگ‌ساز و رهبر ارکستر نام‌آشنای ایرانی، سال‌هاست در جشنواره‌های موسیقی در اروپا، آمریکا و آسیا افتخارات بسیاری کسب کرده و رهبری ارکستر سمفونیک تهران را برای مدتی عهده‌دار بوده است. مشایخی در تازه‌ترین فعالیت هنری‌اش، سراغ ساخت موسیقی یک فیلم رفته است؛ اتفاقی که نخستین

تجربه نادر مشایخی در این حوزه محسوب می‌شود.

«افسانه شکارچیان گرگ» تجربه‌ای از مهدی نادری است؛ فیلمی که برای نخستین‌بار مشایخی را بر آن داشته تا آهنگ‌سازی فیلمی را برعهده بگیرد. با مشایخی درباره فعالیت‌های اخیرش و اینکه چه چیزی در این فیلم باعث شد که پیشنهاد ساخت موسیقی

فیلم را بپذیرد، گفت‌وگو کردیم:

● **«افسانه شکارچیان گرگ» چه ویژگی‌ای داشت که شما ساخت موسیقی این فیلم را بپذیرفتید؟**

برای من نگاه کارگردان بسیار اهمیت دارد. فیلمی که از مهدی نادری دیدم، شبیه هیچ فیلمی نیست و اساساً در سینمای ایران کارگردان به چنین تجربه‌ای دست نمی‌زند. فیلم روایت ساده و یک‌طرفه‌ای ندارد و به‌نوعی روایت اسطوره‌ای و

افسانه‌ای است که با فرم تصویری که در فیلم وجود دارد، به‌خوبی منعکس شده است. بیننده می‌تواند با آن ارتباط برقرار کند و ریشه‌های فرهنگی کشور ما در فیلم تصویر شده است و از این جهت می‌توان گفت فیلم نگاه او با سایر فیلم‌سازان است. به نظر من هرچقدر آثار متفاوت برای سلیقه‌های متفاوت کار شود، حق انتخاب هم بالاتر می‌رود و این اتفاق خوبی برای سینمای ماست.

● **به‌جز ساخت موسیقی این فیلم، درحال‌حاضر به چه کاری مشغول هستید؟**

مشغول تمرین با ارکستر فرهنگی شهر تهران برای اجرای کنسرتی در فستیوال کویت هشتم و وقتی برای انجام کارهای دیگر ندارم.

نقبی به تاریخ تهران قدیم

می‌دانی و مصاحبه و گفت‌وگو با افراد مشهور و صاحب‌نام در این عرصه– چه از میان‌رفتهاک و چه بازماندگان– ۱۳ حکایت در یک جلد جمع‌آوری کنم… لازم می‌دانم بگویم هیچ‌کدام از حکایت‌ها از نظر زمانی اولویت‌بندی نشده، چراکه قصد نداشتم تاریخ شکل‌گیری تهران از آغاز تا به امروز در این مجموعه آورده شود، بلکه فقط به نوشتن حکایت‌هایی عجیب و‌مایه‌شگفت که برخی هم‌وطنان از آن آگاهی نداشته‌اند، بسنده کردم. ۱۲ بخش آن، حکایت‌های شیرین تهران است و بخش آخر شامل ۱۳ داستان دیگر مربوط

به تهران است که در اسناد کمتر به آن پرداخته شده و بیشتر نقل‌قول و گزارش است که در قالبی کوتاه به تحریر درآمده است، یکی از سؤالاتی که ممکن است برای خواننده پیش آید و او را با خود درگیر کند آن است که چرا بیشتر داستان‌ها درباره دوره ناصری است. در پاسخ باید گفت قصد و نیتی در کار نبود، چراکه ناصرالدین‌شاه به دلیل سلطنت طولانی‌اش (۴۹ سال) و سفرهای مکرر به اروپا در پانچخت تغییرات جالبی ایجاد کرده است». همچنین ضمیمه این کتاب و فایل صوتی آن نیز منتشر شده که تمام ۱۳ حکایت کتاب در این لوح فشرده قابل دسترسی و شنیدن است. این فایل صوتی توسط علیرضا حائری و ستاره حاجی‌زاده اجرا شده است. ۱۳ حکایت از طهران قدیم/فرزانه نیک‌روشن/نشر سیزده

چهره روز

سیدحسن خمینی در جمع اصحاب فرهنگ:

انقلاب، یک هنر بود

● **حجت‌الاسلام‌والمسلمین سیدحسن خمینی** با مسئولان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و اصحاب فرهنگ و رسانه دیدار کرد. به گزارش خبرنگرانان، حجت‌الاسلام‌والمسلمین سیدحسن خمینی، نوه بنیان‌گذار کبیر انقلاب اسلامی، در مراسم تجدید میثاق مسئولان وزارت فرهنگ‌وارشاد اسلامی و اصحاب فرهنگ، هنر و رسانه با آرمان‌های امام‌راحل در محل حسینیه جماران، از علی جنتی به‌عنوان «وزیر مظلوم ارشاد» نام برد.

در ابتدای مراسم، پیش از سخنان نوه امام، جهانگیر الماسی و رسول نجفیان به بیان نکاتی درباره اندیشه‌های امام‌راحل و همچنین تأثیر ایشان در هنر ایران صحبت‌هایی را عنوان کردند. پس از این سخنان، حجت‌الاسلام‌والمسلمین سیدحسن خمینی گفت: «یکی از بزرگان، تعبیری در تمایز بین علم و هنر قرار داده است که البته ممکن است تمایز کاملی نباشد، اما نکته خوبی در آن نهفته است. او می‌گوید علم، تجزیه تجربه‌های مختلف است؛ درحالی‌که هنر ترکیب اجزای مختلف، شما در علم باید تلاش کنید تا چیزهایی که در عالم خارج مرکب هستند را، بشکافید و روابط بین این اجزا را دریابید؛ هزاران‌سال است بشر می‌داند که آب وجود دارد، اما زمانی که توانست این آب را بشکافد و بفهمد که دوتا عنصر، این ماده را پدید آورده‌اند، علم پدید می‌آید. علم ناشی از این است که ما بتوانیم ترکیبات موجود در عالم و روابط ترکیبی موجود در عالم را تجزیه و به این اجزا و نوع ارتباطشان و کشش و واکنش بین آنها دسترسی پیدا کنیم». او عنوان کرد: «اما در هنر، شما اگر نقطه‌ها را ببینید، نمی‌توانید یک نقاشی را تشخیص دهید. شما وقتی اثری هنری خلق کرده‌اید که همه این نقطه‌های درون یک نقاشی را، یکجا ببینید، درواقع هنر جاهایی است که کثرت‌ها به وحدت می‌رسد و هرچه توانمندتر در زیان‌نشدن این کثرت‌ها، هنر تعالی بخش است. هنرمند کسی است که بتواند کثرت‌ها را تبدیل به وحدت کند و از این جهت انقلاب یک هنر بسیار بزرگ بود و اصام هم یک هنرمند بزرگ. سال ۵۷ کثرت‌ها در درون یک جامعه واحد شکل گرفتند و این بود که تبدیل به یک هنر شد». نوه امام تصریح کرد: «اگر این وحدت را از بین ببریم، آن تابلو هنرمندانه را از بین برده‌ایم. هنر بزرگ امام این بود که یک جامعه چندپاره را واحد کرد؛ بنابراین انقلاب یک هنر بود، البته این شروطی هم دارد؛ یکی اینکه اساساً مردم، فردر فرد شنیده نمی‌شدند، یعنی هنر جایی است که همه در یک یک، ذوب می‌شوند و همه در مجموعه آن وحدت، ذوب می‌شوند. جامعه توانمند هم جامعه‌ای است که وحدت‌هایش در عین کثرت و کثرت‌هایش در عین وحدت باشد». نوه امام‌راحل همچنین در رابطه با پیشینه تمدن ایرانی و اینکه ایران جامعه مژدبی بوده است، اظهار کرد: «اگرچه در بسیاری از حوزه‌ها ممکن است این مؤدب‌بودن به‌نوعی چاپلوسی و تملق رسیده باشد، اما از بی‌ادبی خیلی بهتر است. متأسفانه بعضی‌وقت‌ها آدم احساس می‌کند که در بعضی‌جاها ادبیات و ادب ما آن‌گونه که باید باشد، نیست». سیدحسن خمینی در پایان سخنان‌ش عنوان کرد: «یک فرهنگ فره به‌سیار آمادگی دارد که انسان‌ها در آن تعالی پیدا کنند».

خبر سازان

فرزاد مؤتمن در راه‌بوسان

● **شرق:** فیلم «خداحافظی طولانی»، به کارگردانی فرزاد مؤتمن در تهیه‌کنندگی علی حضرتی با بازی سعید آقاخانی، ساره بیات، میترا حجار و نادر فلاح که در جشنواره سی‌وسوم در هفت رشته کاندیدای دریافت سیمرغ شد و سیمرغ بهترین بازیگر مرد، بهترین طراحی لباس و دیپلم افتخار بهترین‌فیلم‌نامه را از آن خود کرد، در فیلم در بخش الف بوسان کره می‌شود. این فیلم در بخش بین‌الملل جشنواره فجر، اردیبهشت ۹۴، نیز حضور داشت. جشنواره فیلم بوسان کره‌جنوبی جزء معتبرترین جشنواره‌های فیلم آسیا در جهان و جزء جشنواره‌های مورد تأیید فدراسیون بین‌المللی انجمن تهیه‌کنندگان (F.I.A.P.F) است. این جشنواره با تمرکز روی سینمای تازه آسیا، از سوم ۱۲ اکتبر هرسال برگزار می‌شود و دارای آکادمی فیلم و مارکتینگ آسیایی است. علی حضرتی، تهیه‌کننده این فیلم، با اعلام این خبر درباره اکران داخلی فیلم هم عنوان کرد که «خداحافظی طولانی» طی توافق با هدایت‌فیلم در سرگروه اربکه برای عیدفطر در سینمایای ایران نمایش داده خواهد شد.